
WEB TABANLI PROGRAMLAMA

BÖLÜM 3

HTML İLERİ DÜZEY ETİKETLERİ
METİN BİÇİMLENDİRME,
RESİMLER, LİNKLER, İMLER

Prof. Dr. Turgay Tugay Bilgin

turgay.bilgin@btu.edu.tr

GENEL BAKIŞ...

3.1) Metin Biçimlendirme Etiketleri

3.1.1) Koyu Metin: `` Etiketi

3.1.2) İtalik Metin (Sağa Yatık): `<i>` Etiketi

3.1.3) Altı Çizili Metin (Underlined): `<u>` Etiketi

3.1.4) Üzeri Çizili Metin (Strike): `<strike>` Etiketi

3.1.5) Eş Aralıklı Yazı Türü (Truetype): `<tt>` Etiketi

3.1.6) Üst Simge (Superscript): `<sup>` Etiketi

3.1.7) Alt Simge (Subscript): `<sub>` Etiketi

3.1.8) Etiketleri Gruplamak: `<div>` Etiketi

3.2) HTML Belgelerine Resim Ekleme

3.2.1) `` Etiketine Ait Nitelikler

3.2.2) HTML Belgelerine Eklenebilen Resim Dosya Türleri

3.3) HTML Belgelerinde Link (Bağlantı ve Çapa) Oluşturma

3.3.1) Resim Linkler

3.3.2) Link Kullanarak E-posta Gönderme

3.4) Sıralı ve Sırasız Listeler

3.4.1) Sırasız (Madde İmli) Listeler

3.4.2) Sıralı Listeler

3.5) Özet

(3.1) METİN BİÇİMLENDİRME ETİKETLERİ

- Metin biçimlendirme etiketleri kalın, italik, eğik şekilde yazmayı ve ayrıca üst indis alt indis gibi matematik ve fen alanlarında kullanılan çeşitli formülleri yazabilmemizi sağlayan etiketlerdir

3.1.1 Kalın Metin: Etiketi: . . . etiketleri arasındaki tüm metinler kalın olarak (bold) görüntülenir.

```
<html>

  <body>

    <p>Maddenin en küçük parçasına
      <b>atom</b> adı verilir.</p>

  </body>

</html>
```

Yandaki kod çalıştırıldığında aşağıdaki çıktı oluşur.

Maddenin en küçük parçasına **atom** adı verilir

Kod 3.1. etiketi kullanımı

3.1.2 İtalik Metin (Sağa Yatık): *<i> Etiketi* : `<i> . . . </i>` etiketleri arasındaki tüm metinler italik olarak (sağa yatık) görüntülenir.

```
<html>
  <body>
    <p>Maddenin en küçük parçasına
      <i>atom</i> adı verilir.</p>
  </body>
</html>
```

Yandaki kod çalıştırıldığında aşağıdaki çıktı oluşur.

Maddenin en küçük parçasına *atom* adı verilir.

Kod 3.2. `<i>` etiketi kullanımı

3.1.3 Altı Çizili Metin (Underlined): **<u> Etiketi** : <u>...</u> etiketleri arasındaki tüm metinler altı çizili olarak (underlined) görüntülenir.

```
<html>
  <body>
    <p>Maddenin en küçük parçasına
      <u>atom</u> adı verilir.</p>
  </body>
</html>
```

Yandaki kod çalıştırıldığında aşağıdaki çıktı oluşur.

Maddenin en küçük parçasına atom adı verilir.

Kod 3.3. <u> etiketi kullanımı

3.1.4 Üzeri Çizili Metin (Strike): `<strike>` Etiketi : `<strike>...</strike>` etiketleri arasındaki tüm metinler üzeri çizili olarak görüntülenir.

```
<html>

  <body>

    <p>Maddenin en küçük parçasına

      <strike>atom</strike> adı verilir.</p>

  </body>

</html>
```

Yandaki kod çalıştırıldığında aşağıdaki çıktı oluşur.

Maddenin en küçük parçasına ~~atom~~ adı verilir.

Kod 3.4. `<strike>` etiketi kullanımı

3.1.5 Eş Aralıklı Yazı Tipi (truetype): *<tt> Etiketi* : `<tt> . . . </tt>` etiketleri arasındaki tüm metinler eş aralıklı font ile görüntülenir. Eş aralıklı fontlar Daktilo harflerinde olduğu gibi her harfin aynı genişliğe sahip olduğu font çeşididir.

```
<html>

  <body>

    <p>Maddenin en küçük parçasına

      <tt>atom</tt> adı verilir.</p>

  </body>

</html>
```

Yandaki kod çalıştırıldığında aşağıdaki çıktı oluşur.

Maddenin en küçük parçasına atom adı verilir

Kod 3.5. `<tt>` etiketi kullanımı

3.1.6 Üst Simge (Superscript): <sup> Etiketi : ^{. . .} etiketleri arasındaki tüm metinler üst simge olarak görüntülenir. Genellikle bilimsel ifadelerin veya bazı metinlerde numaralı referansların bildiriminde tercih edilir.

```
<html>

  <body>

    <p> 3 <sup> 2 </sup> > + 2 <sup> 2 </sup> > = 13 </p>

  </body>

</html>
```

Kod 3.6. <sup> etiketi kullanımı

Yukarıdaki kod çalıştırıldığında aşağıdaki çıktı oluşur.

$$3^2 + 2^2 = 13$$

3.1.7 Alt Simge (subscript): *<sub> Etiket i* : `_{...}` etiketleri arasındaki tüm metinler alt simge olarak görüntülenir. Genellikle bilimsel ifadelerin yazılmasında tercih edilir.

```
<html>

<body>

  <p> Ethanol formülü C<sub>2</sub> > H <sub> 6 </sub>O
    olarak bilinir.</p>

</body>

</html>
```

Kod 3.7. <sub> etiketi kullanımı

Yukarıdaki kod çalıştırıldığında aşağıdaki çıktı oluşur.

Ethanol formülü C₂ H₆ O olarak bilinir.

3.1.8 Etiketleri Gruplamak: **<div> Etiketi** : <div> etiketi bir sayfadaki etiketleri gruplandırmak ve her birine tek tek nitelik tanımlamak yerine toplu halde nitelik tanımlamaya olanak sağlar. Örneğin birden fazla etiketin her birini sağa hizalamak için ayrı ayrı her birine **align="right"** niteliği eklemek yerine div etiketine bunu ekleyerek daha az kod ile aynı işlevsellik gerçekleştirilebilir.

Dikkat ⚡ *<div> etiketini neden kullanmalıyım?*

<div> etiketi çoğunlukla sonraki ünitelerde öğreneceğimiz CSS dili ile biçim tanımlamakta tercih edilir. İlerleyen bölümlerde bu konuda örnekler yapılacaktır.

```
<html>

<body>

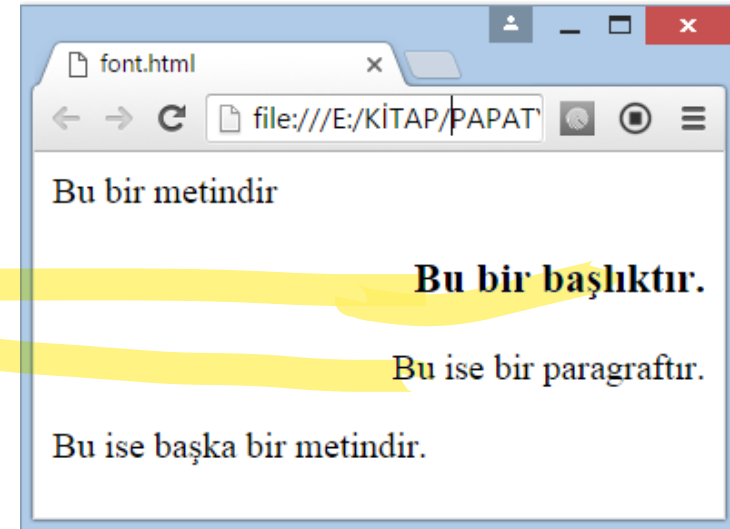
<p>Bu bir metindir</p>
<div align="right">
    <h3>Bu bir başlıktır.</h3>
    <p>Bu ise bir paragraftır.</p>
</div>
<p>Bu ise başka bir metindir.</p>

</body>

</html>
```

Kod 3.8. <div> etiketi kullanımı

Yandaki kod çalıştırıldığında Şekil 3.1'deki çıktı oluşur.

Şekil 3.1 Paragraf hizalama örneği

(3.2) HTML BELGELERİNE RESİM EKLEME

- HTML belgelerinin içerisinde resim görüntülemek için `` etiketinden yararlanılır. Bu etiketin kullanımı aşağıdaki gibidir. “src” niteliği ile resmin hard diskinizdeki konumu aşağıdaki gibi

```
C:\resimler\cicek.jpg
```

şeklinde verilebileceği gibi ;

```
http://www.benimsitem.com/cicek.jpg
```

şeklinde URL olarak da verilebilir. Bunların dışında resim dosyası html dosya ile aynı klasörde ise sadece resim dosyasının adını yazmak yeterli olacaktır. Aşağıda 3 farklı kullanım için örnek verilmiştir.

```

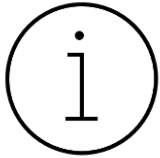
```

```

```

```

```


Hatırlatma ✍ `` etiketinin kapanış işareti yoktur.

Hatırlatma ✍ `` etiketi ile eklenen resimler MS Word belgelerindeki gibi dosyanın içine gömülmezler, resimleri “.html” uzantılı dosyalar ile birlikte taşımak gereklidir. Resimler html dosyalar ile birlikte taşınmazlarsa HTML belgede resimler görüntülenmeyecektir.

(3.2.1) ETİKETİNE AİT NİTELİKLER:

- Yandaki tabloda etiketi ile birlikte kullanılabilen niteliklerin bir listesi verilmiştir.

Tablo 3.1. etiketine ait nitelikler

width	Resmin genişliğini belirtir, tamsayı değerler alabildiği gibi 20% şeklinde oransal değerler de alabilir. Oransal değerler aldığında sayfanın mevcut değerlerine oranlı olarak genişlik hesaplanır.
height	Resmin yüksekliğini belirtir, tamsayı değerler alabildiği gibi 20% şeklinde oransal değerler de alabilir. Oransal değerler aldığında sayfanın mevcut değerlerine oranlı olarak yükseklik hesaplanır.
border	Resmin çevresine çerçeve oluşturur. Varsayılan çerçeve rengi siyahtır fakat CSS dili kullanılarak rengi değiştirilebilir. 1,2,... gibi tamsayı değerler alır. Değerler büyüdükçe çerçeve kalınlaşır..
alt	Resim görüntülenemediği veya olmas gereken konumda bulunamadığı durumlarda resim olması gereken yerde alt niteliğinde ifade edilen metin görüntülenir.
align	Resmin sağa, sola veya ortaya (<i>left, right, center</i>) hizalanmasını sağlar.
hspace	Resim ile metin arasındaki yatay boşluğu ayarlamayı sağlar. Diğer bir deyişle resmin sağındaki ve solundaki boşlukları ayarlar. Tamsayı değerler alabildiği gibi 20% şeklinde oransal değerler de alabilir.
vspace	Resim ile metin arasındaki dikey boşluğu ayarlamayı sağlar. Diğer bir deyişle resmin üstündeki ve altındaki boşlukları ayarlar. Tamsayı değerler alabildiği gibi 20% şeklinde oransal değerler de alabilir.
name	Resme bir isim vermeyi sağlar. Javascript ve CSS dillerinde resmi kontrol edebilmek için gereklidir.
id	Javascript ve CSS dillerinde resmi kontrol edebilmek için gerekli olan bir niteleme ifadesidir.

- etiketinin kullanımını anlatmak için önceden hazırladığımız bayrak.png adında bir bayrak resmi kullanacağız. Bu resim HTML dokümanındaki paragraf içine aşağıdaki gibi eklenir.

Kod 3.9. etiketi kullanımı

```
<html>
  <p>
    
    Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;<br/>
    Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.<br/>
    o benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;<br/>
    o benimdir, o benim milletimindir ancak.
  </p>
</html>
```


Şekil 3.2 Bayrak ekleme örneği ekran görüntüsü

Yukarıdaki kod çalıştırıldığında Şekil 3.2'deki çıktı oluşur.

-
- İkinci örnek olarak ise resim ile metin arasındaki boşlukları ayarlamak için `hspace` ve `vspace` kullanımı gösterilmiştir.

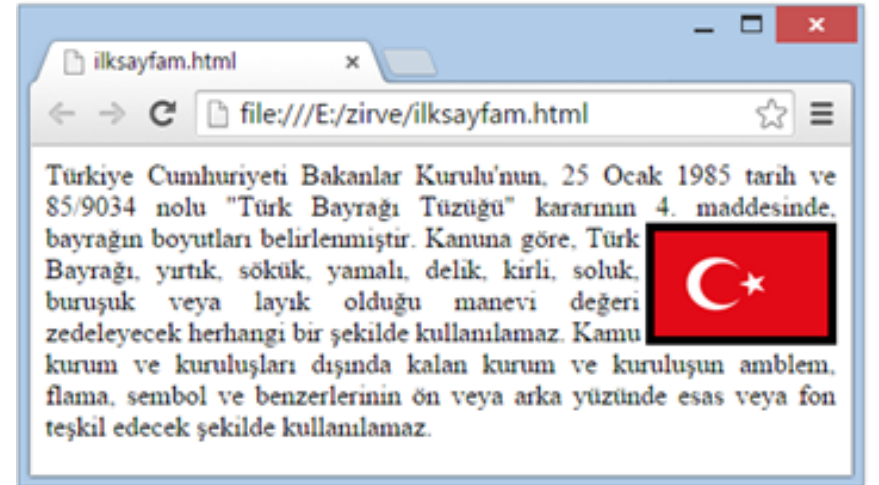
Kod 3.10. `hspace` ve `vspace` nitelikleri kullanımı

```
<html>
  <p align="justify">
    Türkiye Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu'nun, 25 Ocak 1985 tarih ve 85/9034
    nolu "Türk Bayrağı Tüzüğü" kararının 4. maddesinde, bayrağın boyutları
    belirlenmiştir.
     Kanuna göre, Türk Bayrağı,
    yırtık, sökük, yamalı, delik, kirli, soluk, buruşuk veya layık olduğu
    manevi değeri zedeleyecek herhangi bir şekilde kullanılamaz. Kamu kurum ve
    kuruluşları dışında kalan kurum ve kuruluşun amblem, flama, sembol ve
    benzerlerinin ön veya arka yüzünde esas veya fon teşkil edecek şekilde
    kullanılamaz.
  </p>
</html>
```


- Yukarıdaki kod çalıştırıldığında Şekil 3.3'deki çıktı oluşur.
- Örnek kod içindeki `hspace` ve `vspace` nitelikleri silindiğinde veya her birine sıfır değeri verildiğinde kodun çıktısı Şekil 3.4'deki gibi olacaktır. Şekil 3.3 ile karşılaştırarak farkı gözlemleyiniz.

Şekil 3.3 Hspace ve Vspace nitelikleri kullanımı

Şekil 3.4 Hspace ve Vspace nitelikleri kullanılmadığı durumdaki resim

(3.2.2) HTML BELGELERE EKLENEBİLEN RESİM DOSYA TÜRLERİ

- Grafik Değişim Biçimi (GIF) formatındaki resimler afiş, küçük resim ve resimli düğmeler için tercih edilir. Bunun temel nedeni, gif biçimindeki resimler şeffaf bir arka plan desteğine sahiptir. Özellikle geometrik olmayan resimleri sayfaya eklerken arka plan rengi sebebiyle tasarımların bozulmaması için sıklıkla tercih edilir. Buna karşın, gif resimler jpg resimlere göre daha çok yer kaplar ve sadece 256 adet renk paleti ile sınırlıdır.
- JPEG (Joint Photographic Experts Group) formatında sınırsız renk seçeneği vardır ve yüksek bir sıkıştırma oranı sağladığı için download süreleri kısa olur ve sabit disk alanından tasarruf sağlarlar. JPEG resimlerde şeffaf arka plan desteği yoktur. Çoğunlukla sitenizin tasarım öğeleri yerine fotoğraf galerileri veya web albümü gibi işler için tercih edilir.
- PNG (Portable Network Graphics) formatı JPG biçimine bir alternatif olmasının yanı sıra GIF biçiminin imkanlarını da sağlar. Hem gerçek renk paleti hem de gri ölçeklemeli renk paleti desteğine sahiptir. PNG hemen hemen her durumda resimleri GIF formatına göre daha iyi sıkıştırır.

(3.3) HTML BELGELERİNDE LİNK (BAĞLANTI, ÇAPA) OLUŞTURMA

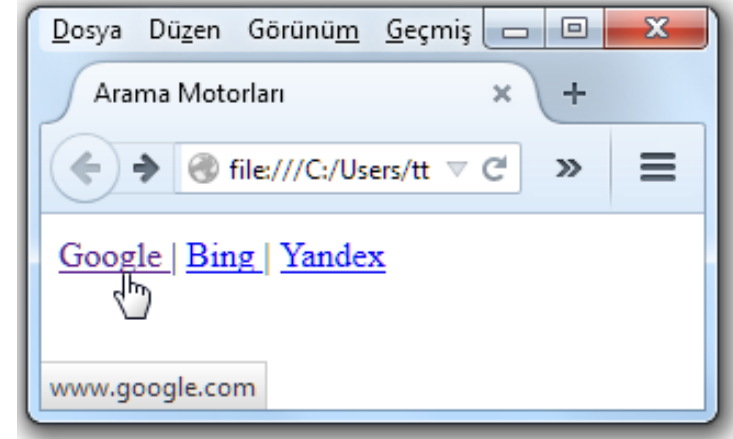
- HTML belgelerinin içinden başka bir HTML belgesine veya aynı belgenin başka bir bölümüne kullanıcıyı yönlendirmeyi sağlayan yapılara link (bağlantı, çapa) adı verilir. Linkler bizi her bir HTML sayfası için web tarayıcının adres çubuğunda URL yazmaktan kurtarır. Web sayfalarında gezinmeyi daha kolay ve keyifli hale getirir.
- Bir HTML linki `<a> ... ` elemanı kullanılarak belirtilir. Bu elemana aynı zamanda çapa (anchor) etiketi denir. `<a> ... ` ifadeleri arasındaki her şey bağlantının bir parçası olur ve bir kullanıcı bu bölgeye geldiğinde fare işaretçisi parmak haline dönüşür.
- Link etiketinin kullanımı aşağıdaki gibidir. “href” niteliğine gidilecek olan belgenin URL adresi yazılmalıdır. Eğer HTML belgesi ile aynı klasör içindeki başka bir belgeye gidilecekse URL yazmadan sadece belgenin adı yazılarak da kullanılabilir.

```
<a href="Belgenin URL adresi"> ... </a>
```

```
<html>
<head>
  <title>Arama Motorları</title>
</head>
<body>
  <a href="http://www.google.com"> Google </a>
  <a href="http://www.hing.com"> Bing </a>
  <a href="http://www.yandex.com"> Yandex </a>
</body>
</html>
```

Kod 3.11. Link oluşturma

Yukarıdaki kod çalıştırıldığında Şekil 3.5'deki çıktı oluşur. Şekilde Google web sitesi daha önce tıklanarak ziyaret edilmiş olduğundan web tarayıcı tarafından otomatik olarak farklı bir renkte görüntülenmektedir.

Şekil 3.5 Link oluşturma

Dikkat ⚠ <href> niteliğini hatalı kullanmaktan kaçının

href niteliğinin hedefini http koymadan, yani URL biçimine uygun olmayan şekilde yazarsanız

 → DOĞRU

 → YANLIŞ

link tıklandığında Google sitesine gitmeyecektir. Bunu deneyerek gözlemleyebilirsiniz.

3.3.1 Resim Linkler : `<a> ... ` ifadeleri arasına metin ifadeler yazılabildiği gibi resimler de yerleştirilebilir. Bu durumda resim link elde edilir. Kullanıcı resmi tıkladığında href ile belirtilen URL'ye yönlendirilir.

```
<html>

<body>

<a href="http://www.turkiye.gov.tr">



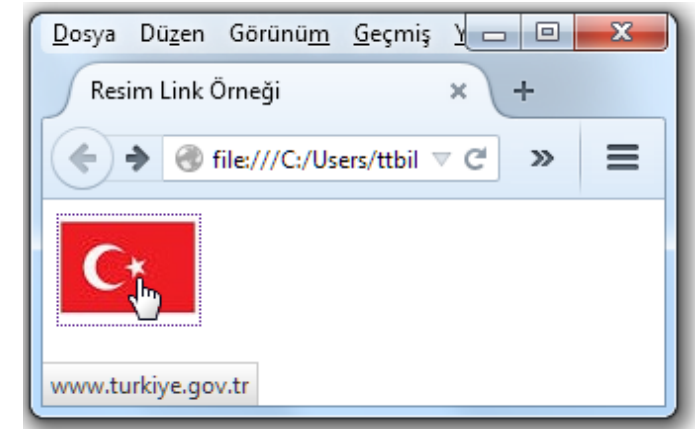
</a>

</body>

</html>
```

Kod 3.12. Resim link oluşturma

- Yandaki kod çalıştırıldığında Şekil 3.6'daki çıktı oluşur. Şekilde bayrak resminin üzerindeki "el" simgesinden, resmin link haline geldiği anlaşılmaktadır.

Şekil 3.6 Resim link oluşturma

3.3.2 Link kullanarak E-posta gönderme : `<a> ... ` etiketinin href niteliğine URL yazmak yerine **mailto:** ifadesi ile başlayarak bir e-posta adresi yazdığınızda link tıklandığında ilgili kişiye e-posta gönderebilmek amacıyla kullanıcının bilgisayarındaki e-posta istemcisi çalışır.

```
<html> <body>

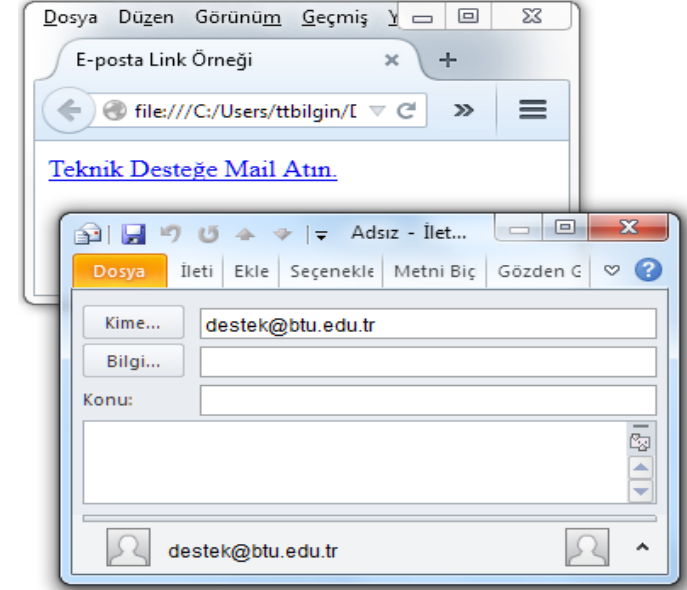
<a href= "mailto:destek@btu.edu.tr">

Teknik Desteğe Mail Atın.</a>

</body>

</html>
```

Kod 3.13. Link ile e-posta gönderme

Şekil 3.7 E-posta link oluşturma

- Burada önemli olan nokta şudur: Bu kod parçasının çalışabilmesi için kullanıcının bilgisayarında Microsoft Outlook, Outlook Express veya Mozilla Thunderbird gibi bir e-posta yazılımı kurulmuş ve yapılandırılmış olmalıdır. Aksi halde mailto: ifadesi ile web tarayıcısı otomatik olarak mail göndermez. Gerçekte tek yaptığı iş sizin e-posta yazılımınızı başlatarak Kime (To:) kısmına burada verilmiş adresi otomatik olarak yerleştirmekten ibarettir.

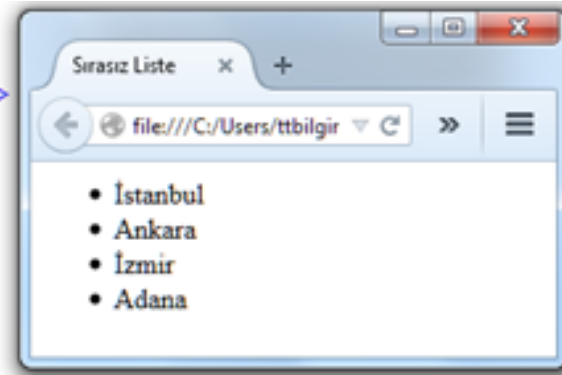
(3.4) SIRALI VE SIRASIZ LİSTELER

- Microsoft Word programında olduğu gibi HTML dili ile de sıralı veya madde imli listeler oluşturabilirsiniz.

(3.4.1) SIRASIZ (MADDE İMLİ) LİSTELER

Sırasız listelerde liste elemanları numaralandırılmaz, bunun yerine çeşitli simgeler ile belirtilirler. Bu simgeler siyah küçük daire, siyah küçük kare veya çember şeklinde olabilir. Sırasız listeler `` etiketi ile (**un**ordered list) oluşturulur. Şekil 3.8’de örnek kod ve çıktısı görülmektedir.

```
<html>
<head>
<title>Sırasız Liste</title>
</head><body>
<ul>
  <li>İstanbul</li>
  <li>Ankara</li>
  <li>İzmir</li>
  <li>Adana</li>
</ul>
</body></html>
```


Şekil 3.8 Sırasız liste oluşturma.

- etiketinin type niteliğini kullanarak madde iminin görünümünü değiştirebilirsiniz. Sırasız listelerde varsayılan madde imi siyah dairedir. 3 seçenekten her birinin görünümü aşağıdaki tabloda verilmiştir.

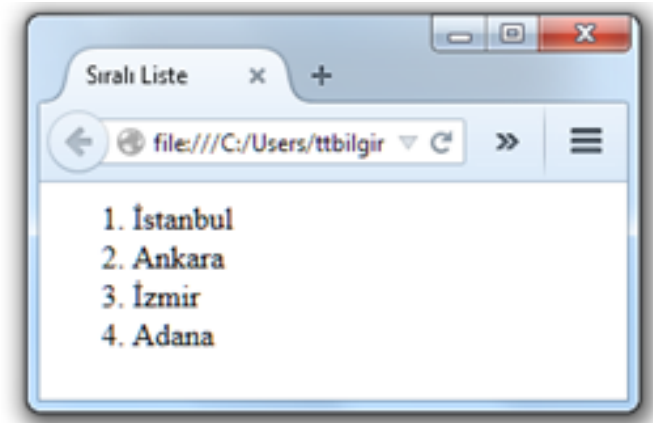
TABLO 3.2. ETİKETİNE AİT NİTELİKLER

<code><ul type="square"></code>	<code><ul type="disc"></code>	<code><ul type="circle"></code>
■ İstanbul ■ Ankara ■ İzmir ■ Adana	● İstanbul ● Ankara ● İzmir ● Adana	○ İstanbul ○ Ankara ○ İzmir ○ Adana

(3.4.2) SIRALI LİSTELER

- Sıralı listelerde liste elemanları numaralandırılır ve bu numara 1 den başlayarak her liste elemanında 1 arttırılır. Sıralı listeler `` etiketi ile (ordered list) oluşturulur. Şekil 3.9'da örnek kod ve çıktısı görülmektedir.

```
<html>
<head>
<title>Sıralı Liste</title>
</head><body>
<ol>
  <li>İstanbul</li>
  <li>Ankara</li>
  <li>İzmir</li>
  <li>Adana</li>
</ol>
</body></html>
```


Şekil 3.9 Sıralı liste oluşturma

- `` etiketinin `type` niteliğini kullanarak sıra numarasının biçimini değiştirebilirsiniz. Sıralı listelerde varsayılan biçim pozitif tamsayılardır. Burada kullanılabilecek 3 seçenekten her birinin görünümü aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 3.3. `` etiketine ait nitelikler

<code><ol type="I"></code>	Roma Rakamları (Büyük Harf)
<code><ol type="i"></code>	Roma Rakamları (Küçük Harf)
<code><ol type="a"></code>	Harfli numaralandırma
<code><ol type="A"></code>	Büyük Harfli numaralandırma

Tablo 3.4. `` etiketine ait niteliklerin çıktıları

<code><ol type="I"></code>	<code><ol type="i"></code>	<code><ol type="a"></code>	<code><ol type="A"></code>
I. İstanbul II. Ankara III. İzmir IV. Adana	i. İstanbul ii. Ankara iii. İzmir iv. Adana	a. İstanbul b. Ankara c. İzmir d. Adana	A. İstanbul B. Ankara C. İzmir D. Adana

(3.5) ÖZET

- Metin biçimlendirme etiketleri kalın, italik, eğik şekilde yazmayı ve ayrıca üst indis alt indis gibi matematik ve fen alanlarında kullanılan çeşitli formülleri yazabilmemizi sağlayan etiketlerdir. `<div>` etiketi bir sayfadaki etiketleri gruplandırmak ve her birine tek tek nitelik tanımlamak yerine toplu halde nitelik tanımlamaya olanak sağlar. HTML belgelerinin içerisinde resim görüntülemek için `` etiketinden yararlanılır. `` etiketi ile eklenen resimler MS Word belgelerindeki gibi dosyanın içine gömülmezler, resimleri “.html” uzantılı dosyalar ile birlikte taşımak gereklidir. HTML belgelere eklenebilen resim dosyaları sıkıştırılmış biçimde olmalıdır. Sıkıştırılmış resimlerin indirme süreleri kısa olduğundan hem diskten tasarruf yapılır hem de sayfalar daha hızlı yüklenir. En sık tercih edilen resim türleri JPG, PNG ve GIF biçimleridir. HTML belgelerinin içinden başka bir HTML belgesine veya aynı belgenin başka bir bölümüne kullanıcıyı yönlendirmeyi sağlayan yapılara link (bağlantı, çapa) adı verilir. Linkler bizi her bir HTML sayfası için web tarayıcının adres çubuğunda URL yazmaktan kurtarır. Microsoft Word programında olduğu gibi HTML dili ile de sıralı veya madde imli listeler oluşturulabilir.